

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce P. Č., proti žalované **České advokátní komoře**, se sídlem Praha 1, Národní 16, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 12. 2012, č. j. 3 A 58/2010 – 56,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou u Krajského soudu v Brně se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 3. 3. 2010, č. j. 353/10, kterým byl žalobci podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, určen k poskytnutí právní služby advokát Mgr. Vítězslav Dohnal. Krajský soud v Brně postoupil tuto věc Městskému soudu v Praze, jako soudu místně příslušnému k jejímu projednání a rozhodnutí. Poté, co byl žalobce městským soudem vyzván k zaplacení soudního poplatku, požádal, aby byl od jeho placení osvobozen. Městský soud této žádosti usnesením ze dne 18. 3. 2011, č. j. 3 A 58/2010 – 30, nevyhověl a osvobození od soudních poplatků mu nepřiznal s tím, že žaloba v této věci zjevně nemůže být úspěšná. Žalobce toto rozhodnutí napadl kasační stížností, kterou Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 18. 9. 2012, č. j. 2 As 27/2012 – 14. Poté, co toto rozhodnutí nabylo právní moci, vyzval městský soud žalobce opětovně k zaplacení soudního poplatku usnesením ze dne 26. 10. 2012, č. j. 3 A 58/2010 – 52, a to ve lhůtě čtrnácti dnů. Zároveň ho poučil, že řízení bude zastaveno, nebude-li poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen. Toto usnesení bylo žalobci

doručeno dne 5. 11. 2012 (doručenka na č. l. 52); lhůta pro zaplacení soudního poplatku tak uplynula dne 19. 11. 2012. Žalobce soudní poplatek nezaplatil, nicméně dne 6. 11. 2012 byla soudu doručena jeho žádost o povolení splátky poplatku. Jelikož však poplatek nebyl ve stanovené lhůtě zaplacen, městský soud řízení napadeným usnesením zastavil.

Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení konstatoval, že poslední zmiňovaná žádost žalobce nesporně není žádostí o přiznání osvobození od soudního poplatku; dle jejího obsahu jí vyhodnotil jako žádost o posečkání s úhradou soudního poplatku (na blíže nespecifikovanou dobu), respektive jako žádost o nezastavení řízení v důsledku nezaplacení soudního poplatku ve stanovené lhůtě, dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o soudních poplatcích.“

S odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu městský soud dovodil, že tuto žádost nelze posoudit jako žádost o posečkání s úhradou soudního poplatku podle daňového institutu posečkání daně postupem podle § 156 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „daňový řád“. Dle konstantní judikatury nelze tohoto institutu využít v případech, kdy poplatková povinnost vzniká již samotným podáním návrhu, tj. v případech uvedených v § 4 odst. 1 písm. a) – d) zákona o soudních poplatcích, neboť zákon v těchto případech stanoví pro případ nezaplacení soudního poplatku jednoznačný následek v podobě zastavení řízení. Dále městský soud posuzoval, zda jsou v případě žalobce naplněny zákonné podmínky pro nezastavení řízení podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, a dospěl k závěru, že nikoliv. Žalobce nesdělil soudu okolnosti, které by osvědčovaly nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by mu mohla vzniknout újma. Pokud žalobce uvedl, že hrozí zastavení řízení, pouze zopakoval obsah poučení usnesení městského soudu. Navíc, vzhledem ke značnému množství sporů, které žalobce u městského soudu dlouhodobě vede a s ohledem na to, jakým způsobem líčí své majetkové poměry, má soud za to, že by nemohl v dohledné době poplatek zaplatit. U žalobce se nejedná o ojedinělý úkon, nýbrž podávání žádostí o zaplacení soudního poplatku ve splátkách, se stalo jeho novou strategií poté, co městský soud přestal vyhovovat jeho žádostem o osvobození od soudních poplatků a Nejvyšší správní soud tento jeho postup opakovaně potvrdil. Proto městský soud vyhodnotil žádost žalobce jako úkon, pomocí kterého se hodlá toliko natrvalo vyhnout poplatkové povinnosti, a nikoliv jako vážně míněnou žádost. Dospěl tak k závěru, že podávání těchto žádostí je nutno hodnotit stejně jako předchozí žádosti žalobce o přiznání osvobození od soudních poplatků, tedy jako zneužívání práva s cílem domoci se věcného projednání žalob na náklady státu.

Za další podstatnou okolnost pro posouzení žalobcovy žádosti označil městský soud fakt, že žaloba v dané věci zjevně nemohla být úspěšná, neboť žalobce brojil proti tomu, že žalovaná učinila obsahem rozhodnutí některá obecná pravidla poskytování právních služeb, stanovená v zákoně. Nejvyšší správní soud navíc v této věci usnesením, kterým zamítl kasační stížnost žalobce ve věci nepřiznání osvobození od soudních poplatků, již aproboval, že žaloba je zjevně nedůvodná též proto, že nenapadá konkrétní zásah do veřejného subjektivního práva žalobce, nýbrž pouze text upozornění na zákonnou úpravu v oblasti poskytování advokátních služeb. Jelikož žaloba nemohla být úspěšná, míjelo by se účinkem též posečkání s úhradou, či postupná úhrada soudního poplatku, neboť cílem tohoto institutu je umožnit účastníkům řízení, aby se domohli

pokračování

svého práva u soudu i bez splnění poplatkové povinnosti, přičemž lze logicky uvažovat, že se musí jednat o takové hájení práva, u něhož nelze předvídat zjevnou neúspěšnost.

Usnesení městského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž explicitně neodkázal na žádný důvod podle § 103 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Z obsahu kasační stížnosti, i samotné povahy napadeného soudního rozhodnutí, je nicméně zřejmé, že stěžovatelem může být toliko tvrzen kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který jako jediný dopadá na případy přezkumu rozhodnutí o zastavení řízení. Dle judikatury se pod tímto důvodem kasační stížnosti (nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení) fakticky skrývají i další důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), c), d) s. ř. s. Z povahy věci je vyloučen jen důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je nicméně věcí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nezakládá proto neprojednatelnost návrhu. K tomu viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 – 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS (všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatel proti usnesení brojí mnoha (23) ne zcela srozumitelnými námitkami. Předně se ohrazuje proti tomu, jak městský soud posoudil jeho žádost. Tvrdí, že výslovně žádal o povolení splátek poplatku a nikoliv o nezastavení řízení. Interpretace žádosti provedená městským soudem je, dle názoru stěžovatele, svévolná, nekvalifikovaná a stěžovatele záměrně uvádí v omyl. Dle stěžovatele soud ani neodůvodnil, proč považuje jeho žádost o splátky poplatku za úkon, jenž nebyl míněn vážně. Krom toho namítá, že mu soud k zaplacení soudního poplatku poskytl nepřiměřeně krátkou lhůtu, lhůta by správně měla být „náramně dlouhá“, neboť stěžovatel nakládá s malými finančními prostředky; nechápe též, proč mu soud lhůtu neprodloužil. Každý účastník smí očekávat, že řízení bude pokračovat, i když nebylo vyhověno jeho žádosti o osvobození. Dále městskému soudu vytýká, že nerozlišuje mezi poplatkem za úkon a za návrh na zahájení řízení. Tvrdí též, že soud má předložit zákon Ústavnímu soudu, a nikoli dvacet let aplikovat zákon, který je protiústavní. Ze všech těchto důvodů požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení městského soudu zrušil.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná; ze soudního spisu nicméně zjevně vyplývá absence dvou podmínek řízení. Především nebyl zaplacen soudní poplatek za kasační řízení [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona o soudních poplatcích a Položka 19 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu tohoto zákona]; stěžovatel též není zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Zdejší soud nicméně na těchto náležitostech pro specifičnost případu netrval, neboť stěžovatel se domáhá zrušení rozhodnutí, jímž bylo předmětné řízení zastaveno právě pro nezaplacení soudního poplatku (obdobně viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37). Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání, za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Nejprve je třeba konstatovat, že pokud jde o posouzení obsahu stěžovatelovy žádosti, lze zcela aprobovat závěry městského soudu, jenž jí posoudil jako žádost o nezastavení řízení v důsledku nezaplacení soudního poplatku podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích. Nejvyšší správní soud konstantně judikuje že „[ž]ádost o posečkání úhrady soudního poplatku, resp. žádost o rozložení jeho úhrady na splátky (§ 156 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu), není přípustná v případě poplatku splatného podáním návrhu [§ 4 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích], kdy zaplacení soudního poplatku je podmínkou pro to, aby řízení mohlo dále pokračovat. V těchto případech stanoví zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, jiný postup (§ 13 odst. 2): povinnost platit soudní poplatek může být na základě žádosti poplatníka za splnění podmínek vyjmenovaných v § 9 odst. 4 písm. c) citovaného zákona odložena až do rozhodnutí ve věci samé (§ 9 odst. 6 téhož zákona), případně může být této povinnosti poplatník zproštěn využitím institutu osvobození od soudního poplatku“ (srov. usnesení ze dne 11. 7. 2012, č. j. 1 Ans 3/2012 – 34).

Z výše uvedeného tak zcela jasně vyplývá, že v případě poplatku za žalobu dle § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích nelze žádat o posečkání úhrady soudního poplatku, respektive o povolení splátek soudního poplatku podle daňového řádu; taková žádost je nepřípustná, neboť na zaplacení soudního poplatku závisí samotné vedení řízení a zákon pro případ nezaplacení soudního poplatku předpokládá jednoznačný následek v podobě zastavení řízení podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích (srov. usnesení zdejšího soudu ze dne 5. 12. 2012, č. j. 2 As 117/2012 – 16). Takovou žádost je nutno posoudit v intencích § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, který umožňuje soudu řízení pro nezaplacení soudního poplatku v předepsaných případech nezastavit a povinnost platit soudní poplatek odložit až do rozhodnutí o věci samé. Poněvadž v předmětné žádosti zcela zřejmě stěžovatel neusiloval o osvobození od soudních poplatků, ale o pokračování v řízení s tím, že poplatek uhradí až následně ve splátkách, posoudil městský soud tuto žádost věcně správně, tedy jako žádost o nezastavení řízení v důsledku nezaplacení. Nelze tedy postup tohoto soudu považovat za svévolný, nekvalifikovaný, či matoucí, jak tvrdí stěžovatel.

Pokud jde o námitku, že městský soud neodůvodnil, proč nepovažoval stěžovatelovu žádost za vážně míněný úkon, nelze se stěžovatelem souhlasit. Městský soud poukázal zejména na to, že stěžovatel svou žádost žádným relevantním způsobem neodůvodnil, dále upozornil na stěžovatelem v mnoha věcech líčené majetkové poměry, v komparaci s počtem dlouhodobě vedených sporů, z čehož dovodil jeho neschopnost uhradit soudní poplatek ani v dohledné době. Dále zdůraznil sériovost a stereotypnost stěžovatelových úkonů, zejména „nový“ postup v případě, není-li mu přiznáno osvobození od soudních poplatků, kdy po opakované výzvě soudu k zaplacení soudního poplatku, požádá o rozložení úhrady soudního poplatku na splátky, kterou odůvodňuje pouze tím, že hrozí zastavení řízení. Soud tedy zdůraznil novou „strategii“ stěžovatele v sporech obdobného charakteru, přičemž uvedl, že o typově stejný případ jde i v nyní posuzované věci. Navíc v této věci byla již městským soudem v rámci posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků shledána zjevná neúspěšnost žaloby, která byla stvrzena i Nejvyšším správním soudem. V důsledku těchto argumentů bylo tedy zcela namístě považovat stěžovatelovu žádost za procesní úkon, kterým se snažil pouze prodloužit řízení a vést bezúčelný spor.

pokračování

Brojí-li stěžovatel proti tomu, že pro něj byla čtrnáctidenní lhůta k zaplacení soudního poplatku příliš krátká, je třeba připomenout, že v dosavadní judikatuře Nejvyššího správního soudu byly za příliš krátké označovány jediné lhůty výrazně kratší, jak ukazuje například rozsudek ze dne 10. 4. 2008, č. j. 2 Afs 44/2007 - 73. Je třeba zdůraznit, že v případě lhůty stanovené soudem se jedná o lhůtu dodatečnou – náhradní, neboť poplatek za žalobu je splatný již dnem jejího podání (zde 1. 4. 2010). Lhůta není nepřiměřeně krátká ani v důsledku toho, že stěžovatel disponoval pouze malými finančními prostředky, jak připomíná v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud nevidí rozumný důvod k tomu, aby méně majetným žalobcům byly obecně ukládány delší lhůty k zaplacení soudního poplatku než žalobcům majetnějším. Ani z kasační stížnosti ostatně nevyplývá, že by jiná lhůta pro zaplacení soudního poplatku mohla něco změnit na stěžovatelově schopnosti soudní poplatek zaplatit. Nelze tedy stěžovateli přisvědčit, že lhůta, poskytnutá ke splnění poplatkové povinnosti, byla příliš krátká, ani že městský soud zastavil řízení o žalobě předčasně. Z ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích vyplývá, že poplatková povinnost vzniká podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení, a podle § 7 odst. 1 téhož zákona je poplatek splatný vznikem poplatkové povinnosti. Podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích *nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví*. Pouhá účelová žádost stěžovatele ve smyslu ustanovení § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích na tomto zákonem předpokládaném důsledku nesplnění poplatkové povinnosti nemohla ničeho změnit; stěžovateli navíc nebylo již dříve přiznáno osvobození od soudních poplatků, což bylo následně aprobeováno i zdejším soudem. Jediným úkonem, který by městskému soudu umožnil přistoupit k meritornímu přezkumu žaloby, by tak bylo zaplacení soudního poplatku, provedené nejpozději v den právní moci usnesení o zastavení řízení, jak vyplývá z ustanovení § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích (viz k tomu rozsudek zdejšího soudu ze dne 17. 4. 2008, č. j. 5 Afs 1/2007 - 172, publikovaný pod č. 2328/2011 Sb. NSS). Nadto nelze přehlédnout, že usnesení obsahující výzvu ke splnění poplatkové povinnosti bylo stěžovateli doručeno dne 5. 11. 2012 a napadené usnesení o zastavení řízení bylo vydáno až dne 4. 12. 2012, přičemž stěžovateli bylo doručeno dne 17. 12. 2012. Čtrnáctidenní lhůta stanovená městským soudem se tak fakticky prodloužila ještě o necelý měsíc. To je již jistě doba více než dostatečná pro splnění poplatkové povinnosti. Ani námitka, že stěžovatel nevěděl, kdy mu bude doručeno rozhodnutí o zastavení řízení, a tedy že se takto sama nemohla lhůta prodloužit, není na místě, neboť není rozhodné, zda stěžovatel předem znal přesnou délku doby mezi doručením výzvy a právní mocí usnesení o zastavení řízení. Měl-li v úmyslu uhradit soudní poplatek, byla mu k tomu poskytnuta dostatečně dlouhá lhůta a není proto namístě ani námitka, že jí městský soud neprodloužil. Stěžovatel soudní poplatek nezaplatil ani ve stanovené lhůtě, ani později (zaslal pouze žádost o *povolení spláték soudního poplatku*); bylo tak zcela namístě řízení o žalobě zastavit.

Uvádí-li dále stěžovatel, že městský soud v jiných rozhodnutích nerozlišuje mezi poplatkem za úkon a poplatkem za návrh na zahájení řízení, nelze než uvést, že předmětem přezkumu v rámci řízení o kasační stížnosti nebyla tato „*jiná rozhodnutí*“, nýbrž toliko shora označené napadené usnesení, z něhož je patrné, že městský soud poplatkovou povinnost v dané věci spojuje s návrhem na zahájení řízení, tedy žalobou ze dne 1. 4. 2010.

Stěžovateli nelze konečně přisvědčit ani v názoru, že městský soud měl předložit věc Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení části zákona pro rozpor s ústavním pořádkem. Stěžovatel nikterak blíže nekonkretizuje, v čem tento rozpor spatřuje, přičemž zdejší soud nedospěl k závěru, že ve věci bylo aplikováno ustanovení zákona, které by bylo protiústavní.

Další stěžovatelovy stručné námitky, například o „*stranném*“ výkonu veřejné moci, nejsou vůbec způsobilé k tomu, aby byly jakkoliv samostatně posouzeny, či aby přispěly k posouzení důvodnosti námitek jiných. Nejvyšší správní soud se jimi proto nemohl zabývat.

S ohledem na shora uvedené je zřejmé, že městský soud nepochybil, pokud řízení o žalobě stěžovatele zastavil. Nejvyššímu správnímu soudu tak nezbylo, než kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel byl v dané věci neúspěšný; právo na náhradu nákladů řízení mu proto nenáleží. Pokud jde o procesně úspěšného účastníka – žalovanou, v jejím případě nebylo zjištěno, že by jí v souvislosti s tímto řízením nějaké náklady vznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. března 2013

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu